

2019

Vervolgonderzoek sportpark 't Wooldrik Borne

R.J.H. Schröder en B. Voerman
Ecologisch Adviesbureau Schröder
1-4-2019

Rapportnummer 1905

Vervolgonderzoek sportpark 't Wooldrik Borne

Inventarisatie van vleermuizen ten behoeve van natuurwetgeving in relatie tot geplande werkzaamheden

Rapportnummer 1905

R.J.H. Schröder en B. Voerman

1 april 2019

Opdrachtgever:

Gemeente Borne
Postbus 200
7620 AE Borne

Ecologisch Adviesbureau Schröder

Droppersweg 1
7108 BL Winterswijk-Woold
Tel: 0543-564336
E-mail: ecoadvies@planet.nl
l: www.ecologischadviesbureauschroder.nl

Colofon

© 2019 Ecologisch Adviesbureau Schröder, Winterswijk-Woold

Tekst en samenstelling: R.J.H. Schröder en B. Voerman (Ecologisch Adviesbureau Schröder).

In opdracht van: Gemeente Borne.

Contactpersoon: I. Bruins.

Veldwerk: B. Voerman.

Foto's omslag en rapport: B. Voerman.

Rechten: De inhoud van dit rapport (in het geheel of in delen) mag, behoudens de gemeente Borne, zonder schriftelijke toestemming van Ecologisch Adviesbureau Schröder, niet door fotokopie, druk of andere middelen worden gereproduceerd.

Bronvermelding: Citaten uit dit rapport zijn toegestaan met volledige bronvermelding: Schröder, 2019. Vervolgonderzoek sportpark 't Wooldrik Borne.

Wijze van citeren: Schröder, R.J.H., 2019. Vervolgonderzoek sportpark 't Wooldrik Borne. Rapport 1905 - Ecologisch Adviesbureau Schröder, Winterswijk-Woold.

Ecologisch Adviesbureau Schröder is aangesloten bij het Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Onderzoek	3
2.1 Methodiek	3
2.2 Resultaten	3
3. Wettelijke consequenties	6
4. Literatuur	7

1. Inleiding

Aanleiding

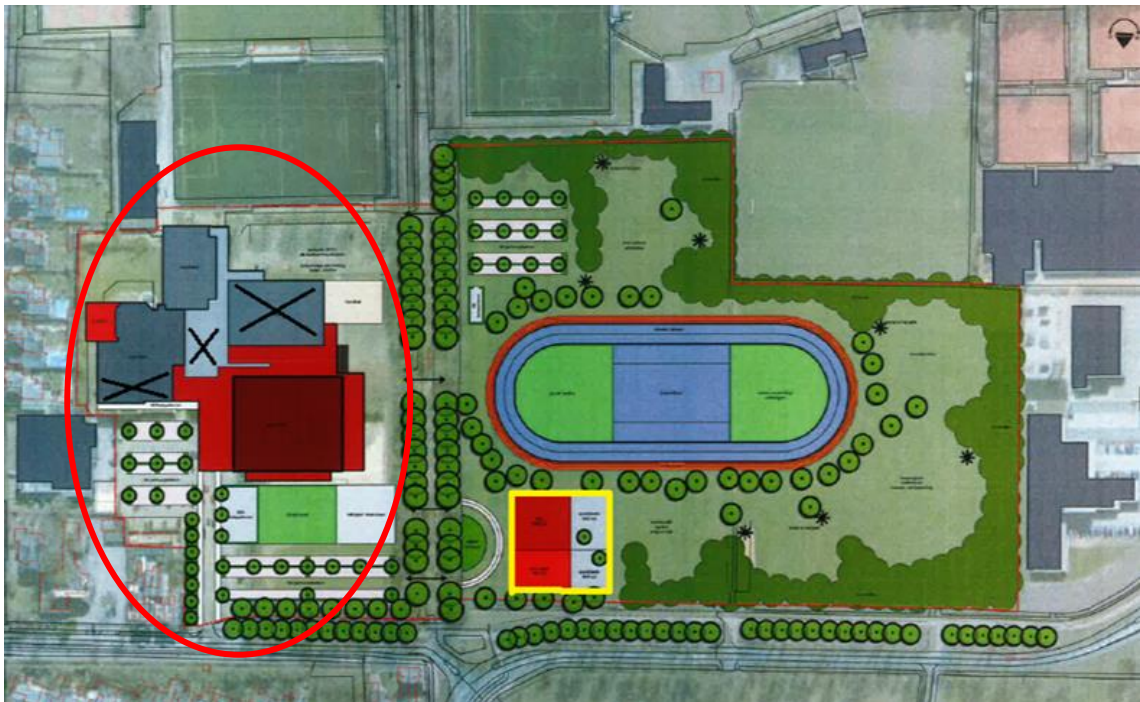
Er zijn concrete plannen voor de herontwikkeling van sportpark 't Wooldrik aan 't Wooldrik 1 in Borne. Hiertoe worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

1. Slopen van een sporthal;
2. Nieuwbouw sporthal;
3. Uitbreiding zwembad;
4. Interne verbouwingen;
5. Aanleggen nieuwe beachvolleybalvelden;
6. Mogelijke aanleg ijsbaan binnen een bewegingspark.

In verband met deze ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en -beleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Daartoe is inmiddels een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Schröder, 2019). Hieruit bleek dat er vervolgonderzoek diende te worden uitgevoerd naar vleermuizen. Dit in relatie tot de te slopen bebouwing (mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen).

Hiertoe heeft de gemeente Borne Ecologisch Adviesbureau Schröder gevraagd dit vervolgonderzoek uit te voeren. In figuur 1 is de ligging van het plangebied opgenomen, inclusief de ligging van de te slopen bebouwing (X).

Figuur 1. Ligging plangebied (○) inclusief ligging te slopen bebouwing (X).

Doel

Het doel van het uit te voeren vervolgonderzoek is om te komen tot een beeld van de mogelijke gebruiksfuncties van vleermuizen van het plangebied om te kunnen beoordelen of de hierboven genoemde 7 geplande werkzaamheden ontheffingsplichtig zijn in het kader van de natuurwetgeving.

Leeswijzer

De onderzoeksmethode en de -resultaten worden in hoofdstuk 2 besproken, terwijl in hoofdstuk 3 de wettelijke consequenties aan de orde komen.

2. Onderzoek

2.1 Methodiek

Als basis voor het vleermuisonderzoek is het vleermuisprotocol gehanteerd (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdierverseniging, 2017). Gezien de locatie en de te verwachten boombewonende bewonende soorten, is het aantal van 5 bezoeken voorgeschreven. Tijdens deze bezoeken is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen in relatie tot de te slopen gebouwen. Tijdens 3 voorjaarsbezoeken is specifiek onderzoek verricht naar de aanwezige verblijfplaatsen, foerageeractiviteiten en vliegroutes. Hiertoe is gezocht naar zwermende vleermuizen in de ochtenduren en uitvliegende en terugkerende dieren in de avonduren. In tegenstelling tot de gewone grootovrleermuis baltsen de meeste vleermuizen in de nazomer. De twee najaarsronden (augustus-september) zijn dan ook specifiek gericht geweest op het in kaart brengen van baltsende dieren en paarplaatsen.

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van bat-detectors (Anabat Walkabout, Pettersson d240x en met Batlogger M) ten behoeve van geluidsanalyse en zichtwaarnemingen. Gezien de locatie en de kans op enkele vleermuissoorten van het geslacht *Myotis*, is rekening gehouden met extra noodzakelijke inspanning ten behoeve van geluidsanalyse. De inventarisatieronden zijn in de avondschemering gestart en duurden tot enkele uren per bezoek. De najaarsronden zijn 's nachts uitgevoerd, waarbij minimaal 1 uur na zonsondergang is gestart.

2.2 Resultaten

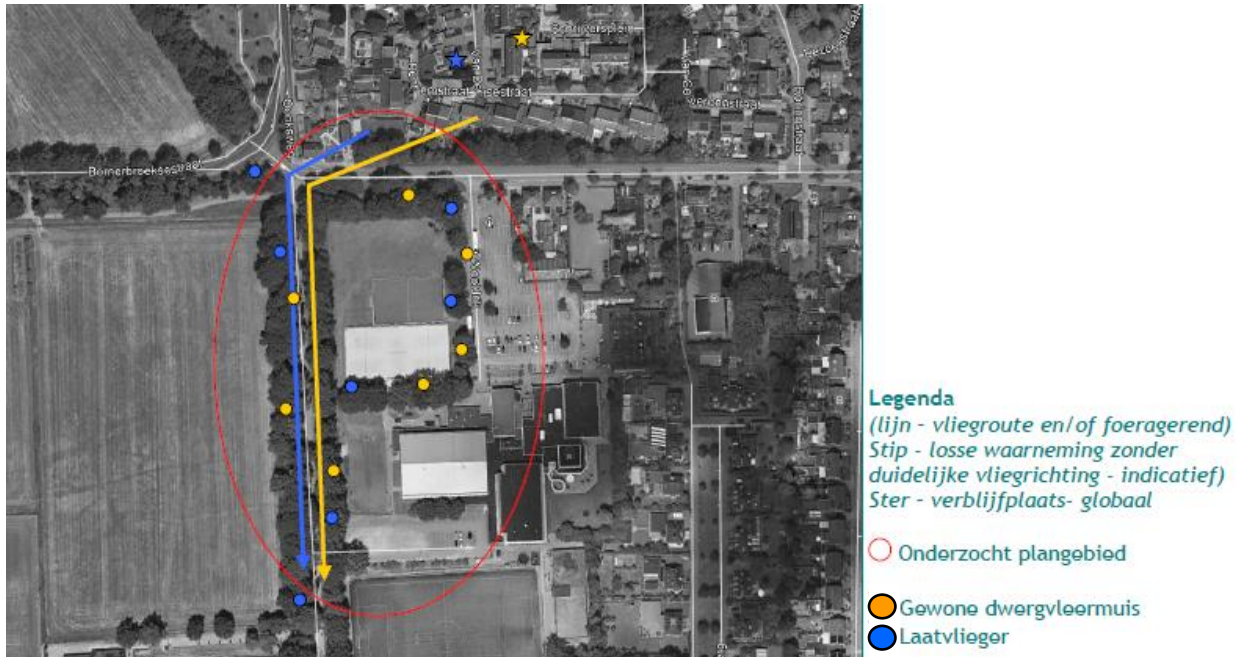
Hieronder zijn de bezoekdata van de vleermuisronden gesommeerd:

1. 20-05-2018: > 21:30 uur (24 °C, windkracht 1 Bft, 1/8 bewolking en droog);
2. 24-06-2018: > 22:00 uur (18 °C, windkracht 2 Bft, 8/8 bewolking en droog);
3. 13-07-2018: > 03:00 uur (13 °C, windkracht 1 Bft, 1/8 bewolking en droog);
4. 19-08-2018: > 22:30 uur (21 °C, windkracht 1 Bft, 4/8 bewolking en droog);
5. 22-09-2018: > 22:15 uur (14 °C, windkracht 2 Bft, 8/8 bewolking en droog).

In het plangebied en haar directe omgeving zijn 3 soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus*;
- Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*;
- Rosse vleermuis - *Nyctalus noctula*.

In figuur 2 is de verspreiding van de vastgestelde soorten opgenomen.

Figuur 2. Verspreiding vleermuizen in het plangebied Sportpark 't Wooldrik in Borne (ondergrond: © Google Maps).

Hieronder worden de afzonderlijke soorten besproken.

Gewone dwergvleermuis

Deze soort is tijdens alle nachtelijke bezoeken aangetroffen. De soort is in Nederland een overwegend gebouwbewonende soort waarvan zomer- en kraamverblijven slechts in uitzonderlijke gevallen in bomen worden aangetroffen.

Tijdens de voorzomerbezoeken hebben alle waarnemingen van deze soort betrekking op foeragerende of op route zijnde dieren. De meeste individuen vliegen langs de Twickelerblokweg en enkele dieren gebruiken de forse zomereiken op het sportveldencomplex. Tijdens de avondronden wordt in de kronen van de forse zomereiken door verschillende dieren lange tijd gefoerageerd. De meeste dieren zijn afkomstig vanuit noordoostelijke richting en de op route zijnde dieren vliegen door richting het zuiden.

Tijdens het tweede avondbezoek is het aantal op route zijnde dieren geschat op 25-30 exemplaren. Gezien het aantal individuen en de periode van waarnemen in het jaar, is de inschatting dat de dieren kramende vrouwtjes zijn waarvan het kraamverblijf op vrij korte afstand ten noordoosten van het plangebied, binnen de bebouwde kom, aanwezig is. Tijdens de ochtendronde op 13 juli zijn enkele opnamen van jonge dieren gemaakt. Dit bevestigt het vermoeden van een kraamgroep. De herkomst van de dieren is echter niet nader herleid.

Er zijn geen waarnemingen verricht van gewone dwergvleermuizen in relatie tot de te slopen gebouwen. Tijdens het ochtendonderzoek zijn hier geen zwermende dieren vastgesteld waardoor een verblijfplaats in de sporthal kan worden uitgesloten. Ook in de bomen langs de Twickelerblokweg zijn geen verblijfplaatsen van deze soort aanwezig.

Gedurende het najaarsonderzoek zijn met name langs de Twickelerblokweg enkele baltsende dieren waargenomen. Vooral rondom het kruispunt met de Bornebroeksestraat zijn enkele baltsvluchten vastgesteld waarbij enkele mannetjes doorvliegen langs de Twickelerblokweg.

Hoewel deze soort voornamelijk gebouwbewonend is, kunnen opportunistische mannetjes nissen, holtten en scheuren in bomen gebruiken om te paren. Er zijn echter geen aanwijzingen gevonden van paarverblijven langs de Twickelerblokweg. In de bomen zijn dan ook nauwelijks potentieel geschikte plekken aanwezig.

Voor deze soort heeft de lijnvormige beplanting langs de Twickelerblokweg een essentiële functie als vlieggeleiding en een belangrijke functie als foerageergebied. Ook het sportpark is als belangrijk aan te merken als foerageergebied.

Laatvlieger

Deze gebouwbewonende soort is tijdens alle avond- en nachtbezoeken waargenomen. Met name gedurende de twee avondbezoeken in de voorzomer, zijn 12-15 dieren foeragerend en langs vliegend vastgesteld. De dieren zijn afkomstig uit een woning die vermoedelijk op zeer korte afstand van het plangebied gelegen is. Vermoedelijk een woning langs de Van Deinsestraat. Dit is echter niet nader bepaald.

De waargenomen dieren vliegen vrij kort na zonsondergang het plangebied in en de meeste dieren vliegen snel door richting het zuiden. Enkele dieren blijven enige tijd foeragerend langs de boomkronen van de Twickelerblokweg, maar ook de zomereiken binnen het sportcomplex worden door verschillende individuen benut als foerageergebied.

Ook van deze soort kan het betrekking hebben op een kraamgroep. Er zijn echter geen jongen waargenomen.

Voor deze soort heeft de lijnvormige beplanting langs de Twickelerblokweg een essentiële functie als vlieggeleiding en een belangrijke functie als foerageergebied. Ook het sportpark is als belangrijk aan te merken als foerageergebied.

Rosse vleermuis

Tijdens de beide voorzomerbezoeken zijn rosse vleermuizen gehoord. Het betreft enkele, tot circa 4 ex, overvliegende dieren. Geen van de dieren had een binding met het plangebied. Er is dan ook geen verblijfplaats in het gebied aanwezig.

3. Wettelijke consequenties

In het plangebied en haar directe omgeving zijn 3 soorten vleermuizen vastgesteld. Zij zijn allen beschermd middels artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming (Wnb) en genieten daarmee een grote bescherming.

Op de planlocatie zijn 3 soorten vleermuizen aangetroffen, waarvan er 2 een binding met het gebied hebben. Met name de luwtewerking en geleidende functie van de opgaande beplanting langs de Twickelerblokweg is als *essentieel* aan te merken voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger. De forse zomereiken op het sportcomplex vormen een belangrijke versterking van het gehele gebied als foeragegebied.

Toename van verlichting in de boomkronen door het plaatsen van extra lichtmasten langs de Twickelerblokweg of op aangrenzende sportvelden, kan een sterk negatief effect hebben op de gewone dwergvleermuizen en laatvliegers. Indien er sprake is van plaatsing van lichtmasten in het onderzoeksgebied of direct hieraan grenzend, is een afweging door een vleermuisdeskundige noodzakelijk om te beoordelen of de vliegroute voldoende geschikt blijft. Het toepassen van speciale lichtarmaturen en lichtkleuren kan in sommige gevallen effectief zijn om het gebied geschikt te houden als leefgebied van vleermuizen. Wij stellen daarom voor om zo spoedig mogelijk een verlichtingsplan op te stellen en deze te laten beoordelen door een vleermuisdeskundige. Deze kan dan bepalen of er eventueel aanpassingen mogelijk zijn bij negatieve invloed of dat er alsnog een ontheffingstraject dient te worden opgestart.

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het onderzochte gebied aanwezig. De sloop van de sporthal kan daardoor zonder restricties vanuit de Wnb worden uitgevoerd.

Behoud van de zomereiken op het sportcomplex is sterk aan te bevelen omdat deze een versterking van het gebied als foeragegebied vormen. Ook een toename van verlichting kan hier resulteren in het verslechteren van de kwaliteit voor vleermuizen. Deze opstand is echter niet als *essentieel* aan te merken.

SAMENVATTING

De wettelijke consequenties ten aanzien van de Wet Natuurbescherming zijn de volgende:

- In de bebouwing van het sportcomplex zijn geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen aangetroffen. De (gedeeltelijke) sloop daarvan kan zonder ontheffing i.k.v. de Wnb plaatsvinden.
- Vanwege de mogelijk negatieve invloed van te plaatsen verlichting, dient z.s.m. een verlichtingsplan opgesteld te worden.
- Deze dient vervolgens door een vleermuisdeskundige te worden beoordeeld. Als er negatieve invloed verwacht wordt dient door de deskundige te worden nagegaan of het verlichtingsplan met aanpassingen t.g.v. gewone dwergvleermuis en laatvlieger kan worden uitgevoerd of dat alsnog bij handhaving van het originele verlichtingsplan een ontheffingstraject i.k.v. de Wnb opgestart dient te worden.

Ten aanzien van de zorgplicht van de Wet Natuurbescherming geldt het volgende advies:

- Behoud bestaande oude zomereiken op het huidige sportcomplex van 't Wooldrik t.g.v. foeragegebied vleermuizen.

4. Literatuur

Schröder, R.J.H., 2019. Quicksan sportpark 't Wooldrik. Rapport 1904 - Ecologisch Adviesbureau Schröder, Winterswijk-Woold.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

Internet

- <http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

Ecologisch Adviesbureau
Schröder

Droppersweg 1

7108 BL Winterswijk-Woold

Tel: 06-10858730 of 0543-564336

E-mail : ecoadvies@planet.nl

Internet:

www.ecologischadviesbureauschroder.nl